

## **Protokoll nr 4 fört vid sammanträde med SKKF:s Etiska råd för begravningsverksamheten, den 2 juni 2022.**

Plats: SKKF:s kansli

Närvarande ledamöter: Kathrin Flossing, ordförande  
Lars Sandman  
Esbjörn Hagberg  
Örjan Wallin

Dessutom närvarade: Jan Olov Andersson, sekreterare

### **§ 1**

#### **Mötets öppnande**

Ordförande hälsade alla välkomna till dagens möte.

### **§ 2**

#### **Val av justerare**

Att jämte ordföranden justera dagens protokoll valdes Lars Sandman.

### **§ 3**

#### **Dagens frågor**

##### **Transport av avlidna, kan man transportera kistor med avlidna i vilket fordon som helst?**

Kan man exempelvis använda en släpvagn, en skåpbil eller ett hyrfordon som är märkt med hyrbilsfirmans logga?

Frågan kommer från SBF, Sveriges begravningsbyråers förbunds etiska råd. Frågan har också uppmärksammats av flera begravningshuvudmän.

Fler och fler aktörer dyker upp som transportörer av avlidna, allt från egna företagare med annan huvudsysselsättning än begravningstransporter till begravningshuvudmän som transporterar avlidna inom det egna förvaltningsområdet.

Vilka krav kan vi ställa på begravningstransporterna? Det kan vara etiska aspekter, arbetsmiljö och trafiksäkerhet.

Kan ett fordon som används till begravningstransporter användas till andra typer av transporter? Den egna företagaren kan ha olika uppdrag, begravningshuvudmannen använder i vissa fall sitt fordon till andra typer av transporter, för maskiner och olika förnödenheter.

Det finns ingen lag eller förordning som reglerar hur ett fordon ska vara utrustat för att transportera avlidna. Men normalt har begravningsfordon, ceremonibilar, oftast med plats

för två kistor, eller skåpfordon med plats för två eller fyra kistor, förstärkt vägg in till förarhytten. Detta då det är stora krafter i rörelse vid exempelvis en kollision eller kraftig inbromsning. Bilarnas färg är idag oftast, svart, vit, eller silver/grå.

SKKF:s etiska råd diskuterar frågan ingående. Självklart måste transporten präglas av god etik och pietetsfullhet. Men är det helt och hållet avhängt till på vilket sätt transporten sker? Rådet associerar till det gamla bondesamhället, sättet för transporten var inte avgörande, det var viktigare att familj, vänner och grannar visade vördnad och deltog i avskedet än hur själva transporten utfördes.

Rådet ser det som viktigt att den goda etiken och pietetsfullhet präglar transporten. Typ av fordon behöver inte vara avgörande under förutsättning att det är ett fordon som kan upprätthålla en god trafiksäkerhet.

Sker transporten med en bil som inte är en begravningsbil är det viktigt att anhöriga informeras om hur transporten sker.

Rådet anser att det är viktigt att skilja på en professionell transport utförd av en begravningsbyrå eller en huvudman till skillnad mot en transport som utförs som ett privat uppdrag på begäran av ett dödsbo. Är det en professionell transport bör det vara med ett fordon som är avsett för uppdraget.

### **Hur behandla kroppsdelar som avlägsnats från en levande kropp t. ex. amputationer?**

Frågeställningen kommer från begravningsrådgivare Birger Signäs, Malmö, som under flera år varit knuten till SKKF:s utbildningsverksamhet om den mångkulturella begravningsverksamheten.

Muslimska trosbekännare har framfört önskemålet om att kroppen ska vara så intakt som möjligt vid begravningen/gravsättningen. I samband med en amputation av en kroppsdel vill man ha möjlighet att gravsätta den amputerade kroppsdelens på en begravningsplats tills den levande människan ska gravsättas.

Birger Signäs föreslår två vägar, förtida upplåtelse av gravplats, eller på en särskild plats på begravningsplatsen som reserverats för amputerade kroppsdelar.

Begravningslagen lämnar inget utrymme för detta, i lagen anges stoft eller aska. Stoff kan förvisso vara delar av en kropp. Men lagstiftningens inriktning är att det handlar om en död människa. Personnummer, dödsorsak mm ska anges på dödsfallintyget som utfärdas av skatteverket.

Socialstyrelsens föreskrifter om humanavfall/ biologiskt avfall förskriver att denna typ av avfall ska förbrännas, dock inte i ett krematorium.

Rådet diskuterade frågeställningarna som tas upp i Birger Signäs skrivelse.

Upplåtelse av gravplats i förtid, den möjligheten finns, men torde inte vara aktuellt för kroppsdelar som är amputerade.

Särskild plats på begravningsplatsen för denna typ av humanavfall/biologiskt avfall, kan ordnas men torde heller inte vara aktuellt.

Vem äger den döda kroppen, Gunnel Blomgren, jurist, region Stockholm, har i en promemoria 2019-06-18 skrivit bl a, *enligt allmänna rättsprinciper kan inte en avliden kropp bli föremål för någons äganderätt, såvida kroppen inte är donerad genom ett juridiskt bindande dokument.*

När rådet diskuterar frågan ser man inga egentliga hinder ur ett etiskt perspektiv att gravsätta amputerade kroppsdelar. Att "hela människan" ska begravas så intakt som möjligt är viktigt inom delar av islam. Vilket man självklart ska ha respekt för. Men ledamöterna i rådet ser också svårigheten i att bedöma när en människa betraktas som hel eller inte. En levande människa som har en kroppsdel amputerad måste självklart också betraktas som hel i ett mänskligt perspektiv.

Rådet konstaterar att det idag finns praktiska och legala hinder att omhänderta amputerade kroppsdelar på en begravningsplats eller att förbränna kroppsdelar i krematoriet. Innan rådet tar slutlig ställning vill därför rådet att en rättsutredning sker kring de legala aspekterna i hanteringen av amputerade kroppsdelar.

Därför ser inte rådet att det i dagsläget kan bli aktuellt att begravningshuvudmännen ska omhänderta denna typ av mänskligt/biologiskt avfall för att kunna gravsättas på en begravningsplats.

Enligt myndigheten Statens Stöd till Trossamfund är det i nuläget inte heller en stor fråga hos de muslimska församlingarna som myndigheten haft kontakt med. Frågan får därför återkomma när ytterligare information finns tillgänglig efter det att en rättsutredning skett i frågan

**Nästa sammanträde** är satt till den 18 oktober kl. 13.00 på Sveavägen 116 i Stockholm.

Justeras

  
Kathrin Flossing

  
Lars Sandman

Vid protokollet

  
Jan Olov Andersson